

Trui (Drykorn via Orangebag.nl), beige chino (Scotch & Soda via Orangebag).

PORGY FRANSSEN

‘Soms lukt het om heel even door het leven te dobberen’

Acteur Porgy Franssen (62) speelt in *Tonio*, een theatervoorstelling naar het gelijknamige boek van A.F.Th. van der Heijden. Een verhaal over de dood en juist daarom over het leven. “Het leven wint altijd.”

Tekst: Saskia Smith. Fotografie: Ester Gebuis. Visagie: Astrid Timmer. Styling: Ora Bollegraaf.

In een Amsterdamse hotelloobby scant hij de menukaart. Hij heeft net twee dagen gevast en om een flauwte te voorkomen, is het handig als hij iets eet. Nog voordat hij aan tafel plaatsneemt, heeft hij zijn nieuwe leefstijl uitgelegd: minder eten, meer bewegen. Hij zit nu op een schema van vijf dagen eten en twee dagen vasten. Ideaal, want goed te combineren met zijn werk. Als hij niet speelt, op maandag en dinsdag, drinkt hij louter bouillon en thee. Dat vasten doet hij nog niet zo lang. Hij hoorde een presentatrice, “Ik ben haar naam even vergeten, sorry,” bij Pauw aan tafel er iets over zeggen en omdat zijn eigen dieet stagneerde, is hij dat vasten erbij gaan doen. Met succes. “Ik kan alles van mijn lichaam weer zien,” zegt hij veelbetekenend.

Hoe gaat zo iets? Word je op een dag wakker en denk je dan: ik ga lijnen en sporten?

“Het kwam eigenlijk door Renée (actrice Renée Fokker, red). Die begon ineens over dat ik een buikje kreeg en ze dat niet zo mooi vond. Zij was zelf al bezig

om gezonder te eten en meer te bewegen en ik ben met haar gaan meedoen. Vooral gaan sporten was *life changing* voor mij. En dan in de zin dat ik 62 ben en nog nooit had gesport. Ik haatte het, dat geren en gedoe en dat vieze gezweet. Toneel was mijn sport. Maar nu ren ik met gemak vijf kilometer zonder buiten adem te zijn en zwem ik. Ik had nooit verwacht dat ik dat leuk zou vinden én zou volhouden.”

Het is ergens ook wel leuk om op zo'n leeftijd nog een nieuwe 'ik' te omarmen.

“Het viel eigenlijk samen met veel dingen die ineens heel goed gingen in mijn leven. Ik sloot een periode van boosheid en frustratie af. Dat had te maken met mijn relatie. Ik was ontevreden over hoe dingen gingen, kreeg ook niet wat ik wilde. En daar zijn mijn ex en ik beiden debet aan. We praatten niet en dat is, kort gezegd, de dood voor je relatie. Toen ik verliefd werd op Renée ben ik bij mijn ex weggegaan. Scheiden is vreselijk verdrietig, helemaal omdat er een kind, mijn jongste dochter Robin, bij betrokken was, maar in ons geval was het niet alleen maar ellendig. Mijn ex heeft nu een relatie met mijn jongste zus. Dat was in het begin raar en wennen voor iedereen, maar ik zie ook dat ze in de liefde gelukkiger is met mijn zus dan met mij. En Robin heeft haar ouders dichtbij en die vechten elkaar niet de

tent uit. In die periode was ik ook gefrustreerd over een voorstelling die ik over mijn familie, het gezin met dertien broers en zussen waar ik uit kom, wilde maken en die niet doorging. Gedoe met financiën, met de broers en zussen, dus ik heb de stekker eruit getrokken. Pas toen ik een rol kreeg bij Toneelgroep Maastricht en twee maanden in Limburg ging wonen, trokken al die boosheid en frustratie uit mijn lichaam weg. Het is vergelijkbaar met een ziekte die uit je wegtrekt. Dat je over de grond kruipt van een voedselvergiftiging in Thailand of zo en dat je dan ineens voelt: hé, ik kan weer opstaan. Dat gebeurde daar. Ineens dacht ik: hé, ik voel me heel goed. Dat had er ook mee te maken dat ik dingen accepteerde in plaats van dat ik er zo mee aan het worstelen was in mijn hoofd.”

Je speelt nu in *Tonio*, een voorstelling die gaat over hoe het leven na de dood van een kind is.

“Het gaat in de kern over een rouwproces en hoe je daar ook sterk uit kunt komen. Dat is het leven ook. Dat lijkt hard, maar het overwint ook. In de voorstelling, rond de dood van de jongen, moeten we laten zien dat er iets van positiviteit doorschijnt, dat het leven je weer bij de hand neemt om verder te gaan.”

Jouw ouders leven niet meer. Haal je daar nu, terugkijkend, iets positiefs uit?

“Ik heb het nooit erg gevonden dat ze dood zijn. Dat klinkt hard, maar mijn ouders waren 82 en 94 toen ze stierven. Het was goed. Mijn vader had longemfyseem. Hij heeft veel gerookt in zijn leven, alleen de laatste jaren deed hij dat niet meer, maar toen was het al te laat. Hij kon zich er beter bij neerleggen dat hij stierf dan mijn moeder. Mijn vader was een stille, wat afwezige man. Als hij na zijn werk – hij was bedrijfsarts – thuiskwam, nam hij een borrel om te ontsnappen aan de drukte thuis. Dan was hij ‘weg’, naar binnen. Hij is gestorven zoals hij was. Mijn moeder heeft meer gestreden, geloof ik. Ze was zangpedagoog en jarenlang trokken we ▶

PORGY'S FAVORIETEN

Componist “Bach en Mozart. Met voorsprong.”

Gerecht “Rode kool met hachee en puree. Mijn tante kon dat zo lekker maken, ik was om die reden vaak bij haar.”

Instrument “Ik speel zelf dwarsfluit, maar als ik opnieuw zou mogen kiezen, zou ik denk ik voor viool gaan. Als ik naar violist Janine Jansen kijk, dan denk ik: wat is dat bovenaards knap wat ze doet.”

Vak op school “Frans. Ik vond wiskunde ook interessant, maar daar had ik altijd een zware onvoldoende voor.”

Kostuum (We), coltrui (Scotch & Soda via Orangebag), veterschoenen (Zara).

‘Veertig jaar lang heb ik lopen tobben, met mezelf, met mijn gevoelens, **en dat had niet hoeven**’

'Mijn ex heeft nu een relatie met mijn jongste zus. Dat was wennen voor iedereen, maar ik zie ook dat ze nu in de liefde gelukkiger is'

er met het hele gezin elke zaterdagavond op uit om een concert te geven. Muziek was wat ons bond vroeger. Als we met elkaar aan het zingen waren, viel voor mijn gevoel alles samen. Mijn moeder was op het laatst dement en dat is vreselijk. Op een gegeven moment gun je iemand de dood. Het hoort erbij, dat kun je maar beter accepteren. Want een keer is het echt afgelopen. Ik hoop in elk geval wel zo oud mogelijk te worden en dan zo lang mogelijk gezond te blijven. Daarom heb ik nu die gezonde leefstijl. Het is mooi als het zou lukken, ik vind het leven mooi genoeg om lang te blijven hangen. Als je een pil zou krijgen die je garandeert dat je veertig jaar langer leeft, dus dat je 125 wordt in plaats van 85, zou je die pil dan aannemen? Veel mensen zeggen: 'Nee hoor, ik hoef niet zo oud te worden.'

Zou jij hem aannemen?

"Absoluut. En ik denk dat die mensen die 'nee' zeggen dat ook wel willen, maar niet weten dat ze het willen. Als je de keuze hebt tussen leven of dood kies je altijd voor het leven. Dat ik volmondig 'ja' zeg, heeft er misschien ook mee te maken dat ik mijn leven lang, ondanks alles, behoorlijk somber ben geweest. Ik ben een paar jaar geleden

eindelijk aan de antidepressiva gegaan. En dat heeft bij mij iets hersteld. Daarom is die lust in het leven nu zo enorm groot."

Daar zit een bepaalde gretigheid in. Was je die kwijt?

"Die heb ik gewoon veertig jaar niet gehad. Die sombere gevoelens waren zelfs heel erg; ik had gedachtes aan dat ik er liever niet was en zo. Geen idee waarom ik zo lang heb gewacht om daar een pil voor te vragen. Maar toen ik die eenmaal had, sloeg-ie onwaarschijnlijk goed aan. Bijna niemand gelooft dat, maar mijn psychiater zei dat dat echt mogelijk is. Soms heb je gewoon een voltreffer. Binnen een uur werd ik helemaal warm, alsof die levenslust als een warme golf mijn lichaam binnestroomde. De somberheid verdween, ineens was ik kraakhelder. Veertig jaar lang heb ik lopen tobben, met mezelf, met mijn gevoelens, en dat had niet gehoeven. Laat dat een boodschap zijn voor mensen die neigen naar depressiviteit: ga naar een psychiater, praat en vraag om een pil!"

Had je in die veertig jaar dan niet het gevoel: dit is wie ik ben?

"Dat heb ik zeker gedacht. En daarom duurde het ook zo lang voordat ik hulp ging zoeken. Ik hoorde het af en toe van

mijn familie: daar heb je hem weer, die sombere man. Ze vonden het wel bij mij passen; ik was artistiek, een acteur, dat hoorde er vast bij. En ik geloofde dat ook. Totdat ik dus vier jaar geleden naar een psychiater ging. Ik zat zo omhoog met mezelf. Mijn scheiding, een nieuwe relatie, mijn werk... Ik kreeg het niet gestroomlijnd in mijn hoofd. Die psychiater zei dat ik best wel ernstig depressief was. Ik schrok van zijn diagnose. Ik heb onbedaarlijk zitten huilen en was tegelijkertijd blij dat ik serieus werd genomen. Ik werd ook behoorlijk met mezelf geconfronteerd. Niet eens zozeer door die psychiater, maar vooral door Renée. Ik dacht dat ik mezelf wel kende. Ik ben de zevende in de rij van alle kinderen Franssen, een typisch middelste kind. Ik bewoog een beetje mee met wat er gebeurde. Ik had nooit een uitgesproken mening, was altijd de boel aan het temperen. Ik was van het harmoniemodel, ging conflicten uit de weg. Maar Renée had daar geen boodschap aan. Hoezo niet praten en dingen wegslikken? Voor het eerst in mijn leven ben ik niet weggelopen. En dat vond ik eng. In het begin viel ik zelfs heel veel flauw, zo rauw voelde dat."

Wat leerde je van haar?

"Dat het niet eng is om mezelf te zijn, om mezelf aan haar te laten zien. Als je je diepste ik laat zien, voelt dat heel kwetsbaar. En ze leerde me dat je veel kunt overwinnen als je genoeg van elkaar houdt. We werden onverwacht verliefd op elkaar en dat haalde alles overhoop. In het begin kon onze liefde helemaal niet zijn wat het moest worden. In die zin hebben we een moeilijke start gehad."

Op je eigen site schrijf je: 'Op onze leeftijd kan zo'n gebeurtenis, verliefd worden, net zo fantastisch als dramatisch zijn.'

"Het is fantastisch als het niet voor niks

gebeurt. Als het echt een grote waarde heeft die iets toevoegt aan je leven. En dat heeft het gedaan. De dramatische kant is dat je veel schade aanricht en dat die moet worden hersteld. En dat je ook in de nieuwe relatie je weg weer moet zien te vinden. Dat is toch op alle fronten, ook bij mijn ex, gelukt."

Heeft het je verrast dat je zo heftig verliefd werd?

"Eigenlijk wel. Ik was er helemaal niet mee bezig. Ik deed het niet met het voornemen van: nou, dit gaat iets blijvends worden. Eerder zoiets van: dat sta ik mezelf toe. Helemaal niet leuk natuurlijk, maar het heeft zich zeg maar... Hoe zeg je dat? Het heeft zich omgeturnd tot iets waar ik toch geen spijt van kan hebben. Hoewel het nu ook allemaal ingewikkeld is."

Wat bedoel je daarmee?

"Op het moment zijn Renée en ik niet meer samen. Hoewel die verliefdheid mooi en overweldigend was, is het ook ingewikkeld. Onze levens laten zich niet altijd even goed met elkaar vervlechten. En dat is verdrietig, ook omdat ik geen idee heb welke kant het op gaat. En aan de andere kant denk ik ook: het is goed zo, laten we gewoon kijken of het überhaupt een kant op gaat. Ik maak me minder druk als dingen niet lopen zoals verwacht. Door de afgelopen periode ben ik namelijk dicht bij mezelf gekomen. Het is goed zoals het is."

Ben je gelukkig?

"Ik heb geluksmomenten; als ik muziek luister, als ik met mijn kinderen - ik heb er drie - ben en op het toneel. Ik ben nog steeds niet iemand die het leven gemakkelijk aangaat. Dat past misschien ook wel bij me. Geluk is ook wel een ongrijpbaar iets; ben je dat of heb je dat? Maar die momenten zijn heel fijn. Dan lukt het om de zwaarte los te laten en in een aangename lichtheid heel even door het leven te dobberen." ■

TONIO

Wat doet het met je relatie als je samen het grootste denkbare verlies meemaakt? In deze voorstelling staat de zoektocht van de ouders om samen overeind te blijven centraal. Blijf je elkaar vinden als verdriet, woede en wanhoop hun intrede doen of drijf je uit elkaar? De voorstelling is een theaterbewerking van de indrukwekkende bestseller *Tonio* van A.F.Th. van der Heijden. Met onder anderen Porgy Franssen, Jacqueline Blom en Lisa Zweerman. Tot en met 10 april te zien in het theater.

Blazerjas (We), beige chino (Scotch & Soda via Orangebag).